

Aan
De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
De Vaste Commissie voor Justitie
van de Tweede Kamer.

Amsterdam, 22 februari 1989.

Betreft: herziening zedelijkheidswetgeving.

Geachte Afgevaardigden,

Onlangs heeft Minister van Justitie Korthals Altes het lang verwachte voorstel tot wetwijziging van de artikelen 242, 243, 246, 247, en 249 van het Wetboek van Strafrecht aan u gepresenteerd.

Voor onze vereniging zijn, binnen het bestek van deze brief, in feite alleen de artikelen 247 en 249 (in mindere mate) van belang. Zoals al eerder geschreven, zetten we grote vraagtekens bij de bestaande wetgeving inzake 'ontucht' met jongeren beneden de zestien jaar. Het 'nieuwe' wetsvoorstel van de minister brengt daar totaal geen wijziging in. Wij zijn dan ook niet slechts teleurgesteld, maar in hoge mate verontrust over wat de gevolgen zullen zijn voor het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake seksuele contacten van en met jeugdigen. Het lijkt ons volstrekt niet denkbeeldig, dat een hernieuwde strafbaarstelling van seksuele handelingen waarbij jeugdigen zijn betrokken, zonder het dwangaspect als criterium voor strafwaardigheid essentieel te stellen, zal leiden tot ongenuanceerde maatschappelijke afkeuring daarvan en een ongeremde vervolging van pedoseksuelen. In de V.S. en G.B. is deze ontwikkeling al geruime tijd waar te nemen.

Het nu aangeboden voorstel kent een lange voorgeschiedenis:

Op 2 juli 1980 verscheen, na bijna tien jaar studie, het Eindrapport van de Adviescommissie-zedelijkheidswetgeving. Een aantal aanbevelingen van deze commissie hebben ondertussen geleid tot wetwijziging. Over de z.g. 'Zware Zedendelicten' heerste echter grote verdeeldheid, juist daar waar het ging over seksuele handelingen met minderjarigen of jeugdigen jonger dan zestien jaar.

De commissie Melai stelde indertijd voor het **BEWEGEN TOT het plegen of dulden van SEKSUELE HANDELINGEN** met iemand jonger dan zestien jaar strafbaar te stellen. Deze formulering schept een mogelijkheid tot strafuitsluiting, n.l. daar waar de jeugdige op eigen initiatief het seksuele contact heeft gezocht.

Van vele kanten kwam ernstige kritiek op dit voorstel. O.a. van het COC, Coornhertliga, Humanistisch Verbond, Ned. Fed. Jeugd- en Jongerenwerk, PSGV en NVSH. U treft dit commentaar aan in de discussienota 'Zeden en Straffen' van COC en NVSH d.d. febr. 1984.

Vervolgens kwam minister Korthals Altes in 1985 met een voorstel, waarin hij de leeftijdsgrens voor het mogen hebben van seksuele kontakten brengt op 12 jaar. De Emancipatieraad bracht hierover gunstig advies uit. (Zie: memorie van toelichting). Naar aanleiding van het persbericht over de adviesaanvraag aan de Raad van State ontstond er enige commotie in den lande, ook al omdat de diverse publicaties nogal verwarrend waren over wat nu wel of niet precies mocht.

De minister heeft in ieder geval gemeend dat voorstel te moeten intrekken. (Wettelijk "steuntje in de rug" voor die ouders die moeite hebben met (te) vroege seksuele kontakten van hun kinderen.)

Overigens kwam het bovengenoemde voorstel aardig in de richting van wat de reeds eerder genoemde organisaties voorstonden.

Nadat duidelijk was, dat minister Korthals Altes niet meer van plan was de leeftijdsgrenzen in de zedelijkheidswetgeving te verlagen is het COC op 15 jan. 1987 gekomen met een petitie, die ondersteund werd door een breed front van organisaties en personen, werkzaam in jeugd- en/of gezondheidszorg of andere relevante terreinen.

Deze petitie vraagt om strafuitsluiting daar, waar de jeugdige het seksuele contact zelf heeft gezocht of onderhouden; er zich niet aan heeft onttrokken, hoewel dat mogelijk was.

Omdat deze als een soort compromis bedoelde petitie geen principiële wijziging brengt in strafbaar stellen van bepaalde vormen van seksualiteit, heeft onze vereniging zich daar indertijd nogal tegen verzet. In ons schrijven van 19 jan. 1987 hebben wij u daarover uitvoerig bericht.

In zijn memorie van toelichting betoogt de minister, dat een "aantal vormen van seksueel geweld veel vaker en in veel ernstiger vormen voor komen, dan men tot nu toe dacht." Hij acht daarom een algehele wijziging van de zedenwet in de zin van bescherming van de wilsvrijheid van de burger bij het aangaan van zijn of haar seksuele relaties en een aanvullende bescherming van de in het maatschappelijk verkeer kwetsbare personen, "op dit moment niet opportuun."

Vanaf ongeveer 1984 is er in de media veel aandacht voor seksueel misbruik, in het bijzonder van vrouwen en meisjes. De gevolgen van deze openheid over incest en andere seksuele kontakten met jongeren laten zich duidelijk merken: Er is grote onrust ontstaan, die soms leidt tot zedenangst en hysterie (Haarlem, Oude Pekela en Bolderkaraffaire b.v.). Veel ouders en opvoeders zijn in grote verwarring over de manier waarop ze nog affectief met hun kroost kunnen omgaan.

Ook is de aangiftebereidheid inzake 'ontucht' beduidend toegenomen. Van 'terughoudend vervolgingsbeleid' waarvan de minister tot voor kort nog sprak is, voor zover we kunnen nagaan, niets meer te merken. In tegendeel, er wordt duidelijk minder geseponneerd en de vonnissen lijken zwaarder. Vrijwilligheid in het contact wordt niet of nauwelijks in overweging genomen bij het bepalen van de strafmaat.

Het criterium, waar erotisch contact met jeugdigen verwordt tot seksueel misbruik, blijkt vooral sterk afhankelijk te zijn van de berichtgeving hierover. Zo zorgden de positieve publicaties over (seksuele) relaties tussen kinderen en volwassenen in het vorige decennium voor een sterke daling van het aantal aangiften en voor een veel terughoudender vervolgingsbeleid.

De latere publicaties van (nogal verwarrende) cijfers over (ook vermeend) seksueel geweld tegen jongeren wekken de indruk, dat dit verschijnsel de laatste jaren hand over hand is toegenomen. Duidelijk is geworden, dat seksuele contacten met kinderen binnen het gezin veel meer voor komen dan men voor mogelijk had gehouden. Als men echter het aantal ter kennis van de politie gekomen gevallen van nu en vijftientig jaar geleden vergelijkt, blijkt dat er van een toename van 'ontucht' met jongeren (binnen en buiten het gezin) geen sprake is. Hoogstens kan men zeggen, dat we meer zicht hebben gekregen op de frequentie waarin geweld en misbruik van macht/overwicht voorkomen bij het aangaan van seksuele relaties.

Wij kunnen de redenering van de minister, die vindt dat de bestaande zedelijkheidswetgeving eigenlijk wel voldoet dan ook volstrekt niet volgen. In tegendeel, deze heeft slechts taboeïserend gewerkt, waardoor veel seksueel geweld in het verborgene is gebleven. Wij denken, dat het juist nu meer dan ooit opportuun is de wetgeving meer toe te spitsen op het dwangaspect. Het bestaande absolute verbod van seksuele contacten van en met jeugdigen richt meer schade aan dan dat het bescherming biedt.

Onze Minister van Justitie heeft duidelijk de weg van de minste weerstand gekozen. Al eerder heeft hij blijk gegeven gevoelig te zijn voor de publieke opinie. Voor het vaststellen van een adequate wetgeving betreffende de zedelijkheid lijkt ons varen op de koers van de publieke opinie een zeer slechte zaak.

Immers, deze is zeer afhankelijk van tijd, plaats en omstandigheden. Als het aan de publieke opinie had gelegen, zou homoseksualiteit ook nu nog strafbaar zijn. Juist het uit de sfeer van het strafrecht halen heeft bewerkstelligd, dat een groot volksdeel haar mening t.o.v. homoseksualiteit heeft herzien.

Verder geeft de minister in de memorie van toelichting te kennen een voorkeur te hebben voor de term 'ontucht' boven de (kleurloze?) term 'seksuele handelingen', die de Commissie-Melai voorstond.

Naar ons idee moet het begrip ontucht geheel uit de wet verdwijnen, aangezien het te zeer een moreel geladen betekenis heeft, die sterk samenhangt met de - aan verandering onderhevige - sociaal-ethische norm. Het doel van de zedelijkheidswetgeving dient te zijn bescherming van de zwakkere, niet het handhaven of vaststellen van morele of sociaal-ethische waarden. Het begrip seksuele handeling scheidt duidelijkheid en is vrij van morele bijbetekenis.

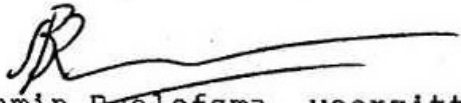
Het komt ons voor, dat de wil om seksueel geweld te bestrijden bij het produceren van dit wetsvoorstel te zeer het richtsnoer is geweest. Het recht op seksuele zelfbeschikking van jeugdigen blijft volkomen ondergeschikt aan het beschermingsbeginsel. Seksuele handelingen van en met jeugdigen, aangegaan op basis van vrijwilligheid blijven - helaas - strafbaar. Dat is jammer, temeer daar het recente onderzoek van Dr. Theo Sandfort ('Het belang van de ervaring') aantoont, dat strafvervolgning bij die categorie zeker niet het belang van de jeugdige dient. Ook uit zijn (onzorgvuldige) onderzoek blijkt, dat de mate van (on)vrijwilligheid in een contact bepalend is voor de schadelijkheid daarvan. Vrijwillige seksuele ervaring op jonge leeftijd blijkt zelfs van positieve invloed op het latere (seksuele) functioneren.

Ook vinden wij het jammer, dat de minister heeft gemeend geen advies te moeten vragen over dit wetsvoorstel bij de Emancipatieraad. Het positieve advies over het voorstel uit 1985, waarover de minister spreekt in de memorie van toelichting behelst, althans waar het art. 247 Ws. betreft, totaal iets anders.

WIJ ZOU DEN U DRINGEND WILLEN VERZOEKEN HET VOORSTEL VAN WET, ZOALS DAT ER NU LIGT, NIET TE AANVAARDEN. Waar het seksuele kontakten van en met jeugdigen betreft, liggen er genoeg alternatieve voorstellen ter tafel. Genuanceerde voorstellen, die niet alleen bescherming bieden aan zwakkeren in onze samenleving, maar tevens recht doen aan de lichamelijke integriteit van jeugdigen. Daarmee kan onnoemelijk veel leed veroorzaakt door het huidige vervolgingsbeleid worden voorkomen.

Wij zouden het bijzonder op prijs stellen - eventueel samen met andere aanverwante organisaties - nader met u of een afvaardiging van de Tweede Kamer in mondeling overleg te treden.

Namens het bestuur van de Vereniging MARTIJN,
met vriendelijke groeten,

Benjamin Roelofsma, voorzitter.